

Riktlinjer för pension

För medarbetare och förtroendevalda

SKARA

Beslutande instans: Kommunfullmäktige

Beslutsdatum och -paragraf (inkl. revideringar): 2023-04-24 § 58

Dokumentansvarig enhet: HR

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte	3
Ansvar och ansvarsfördelning	3
Pensionsförmåner under anställningstid.....	3
Kollektivavtalen KAP-KL och AKAP-KR	3
Löneväxling	4
Löneväxling av övertidstimmar och sparade semesterdagar.....	5
Annan pensionslösning än KAP-KL eller AKAP-KR	5
Alternativ KAP-KL	5
Annan pensionslösning än AKAP-KR.....	6
Särskild avtalspension enligt överenskommelse (ÖK-SAP)	6
Hel särskild avtalspension.....	6
Partiell särskild avtalspension	7
Pension till förtroendevalda	8
Heltids- och deltidspolitiker.....	8
Förtroendevalda med uppdrag under 40 % av heltid.....	9
Information om pensioner.....	9
Nyanställda.....	10
Informationsträffar	10
Information om löneväxling.....	10
Pensionsavgång.....	10
Uppdatering	10

Bakgrund och syfte

Demografiförändringar, ökad medellivslängd och en förändrad arbetsmarknad ställer stora krav på arbetsgivaren när det gäller att klara de långsiktiga kompetensförsörjningsutmaningarna. Skara kommun ser vikten av att arbeta med olika insatser under hela medarbetarnas yrkesliv för att möjliggöra arbete fram till pensionering med bibehållen hälsa och arbetstillfredsställelse. Riktlinjer för pension är en del i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare.

För anställda i Skara kommun gäller kollektivavtalen KAP-KL och AKAP-KR om pensioner samt bestämmelserna i PBF och OPF-KL för förtroendevalda. I kollektivavtalen och bestämmelserna finns möjligheter till lokala beslut och överenskommelser. Mot bakgrund av detta har kommunen fattat beslut om vad som ska gälla i vissa specifika pensionsfrågor. Det som kommunen beslutat om beskrivs i dessa riktlinjer för pension. I övrigt gäller aktuellt kollektivavtal gällande pensioner, KAP-KL eller AKAP-KR.

Ansvar och ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen har hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare samt ansvarar för övergripande pensionsfrågor gällande medarbetare. Kommunstyrelsen är pensionsmyndighet. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna för förtroendevalda. Kommunstyrelsen ansvarar även för eventuell förtida inlösen av ansvarsförbindelsen.

Kommunstyrelsens personalutskott bereder dessa frågor. Ansvar och beslut utifrån riktlinjerna regleras i gällande delegationsordning.

Pensionsförmåner under anställningstid

Kollektivavtalen KAP-KL och AKAP-KR

De anställda omfattas från 2023-01-01 av pensionsavtalet AKAP-KR som ersätter AKAP-KL. AKAP-KR gäller för en arbetstagare som tillträder en anställning innan hen fyllt i 32 a § LAS angiven ålder. Pensionsavtalet KAP-KL kan fortsätta gälla för anställda födda 1985 och tidigare som berättigats att göra ett val att kvarstå i KAP-KL.

Övriga som stannar kvar i KAP-KL är:

- arbetstagare med påbörjat uttag av förmånsbestämd ålderspension senast 2022-12-31.

- arbetstagare som senast 2022-12-31 träffat överenskommelse om särskild avtalspension.
- arbetstagare som före 2023 fått rätt till sjuk och aktivitetsersättning/arbetskada.
- arbetstagare född 1957 eller tidigare

Äldre pensionsavtal kan fortfarande gälla i enskilda fall på grund av särskilda omständigheter.

De pensionsförmåner som ingår i KAP-KL är:

- Avgiftsbestämd ålderspension
- Förmånsbestämd ålderspension
- Särskild avtalspension
- Pension till efterlevande vuxen och barn
- Intjänad pensionsrätt IPR 1997-12-31 (PFA)

De pensionsförmåner som ingår i AKAP-KR är:

- Avgiftsbestämd ålderspension
- Familjeskydd (Ska enligt avtalsförändringarna 2023-01-01 ersättas med en förstärkt tjänstegrupplivförsäkring)
- Särskild avtalspension

Se informationsbilagor från aktuell pensionsadministratör på kommunens intranät under Pension.

Löneväxling

Möjlighet att löneväxla gäller anställda som, efter löneväxlingen, har en pensionsgrundande årsinkomst som uppgår till minst 8,07 inkomstbasbelopp. Anledningen till detta är bland annat att de anställda inte skall riskera att mista förmåner i det allmänna socialförsäkringssystemet som exempelvis pensions och sjukersättning samt ersättning vid föräldraledighet.

Den anställdes bruttolön före växling ska utgöra grund för avsättning till tjänstepension, framtida löneförhandlingar och beräkning av sjuklön och semesterlön.

Observera att ersättningar vid långvarig sjukdom, över 7,5 PBB, som grundar sig på den anställdes sjukpenninggrundande inkomst och avgiftsbefrielseförsäkringen avseende avgiftsbestämd ålderspension påverkas negativt vid löneväxling. Kommunen kompenserar inte för detta och inte heller för det fall att andra lönerelaterade ersättningar än de som nämns i denna policy kan komma att påverkas på grund av löneväxlingen.

För anställd som önskar löneväxla upprättas ett individuellt avtal mellan denne och kommunen.

Se bilaga kring löneväxling på kommunens intranät.

Löneväxling av övertidstimmar och sparade semesterdagar

Det finns möjlighet att växla övertidstimmar eller sparade semesterdagar (det vill säga dagar utöver de lagstadgade 25 semesterdagarna) till extra tjänstepensionsavsättning via utbetalning av bruttolön. Möjlighet att löneväxla gäller anställda som, efter löneväxlingen, har en pensionsgrundande årsinkomst som uppgår till minst 8,07 inkomstbasbelopp. Anledningen till detta är bland annat att de anställda inte skall riskera att mista förmåner i det allmänna socialförsäkringssystemet som exempelvis pensions och sjukersättning samt ersättning vid föräldraledighet.

Medarbetare som väljer växling av övertidstimmar eller semesterdagar till pension får den avsättningen till samma pensionsval som gäller för den kollektivavtalade tjänstepensionen.

Växlingen av övertidstimmar eller semesterdagar till tjänstepension beslutas utifrån verksamhetens behov. En insättning till tjänstepensionen sker med motsvarande belopp, plus ett tillägg motsvarande mellanskillnaden mellan sociala avgifter på lön och den särskilda löneskatten på tjänstepensionen.

Annan pensionslösning än KAP-KL eller AKAP-KR

Alternativ KAP-KL

Fram till 2022-12-31 har möjligheten funnits för högre chefer och nyckelpersoner att byta den förmånsbestämda ålderspensionen i KAP-KL mot en premiebestämd ålderspension – så kallad alternativ KAP-KL. Möjligheten att byta till Alternativ KAP-KL stängs 2023-01-01 men redan tecknade överenskommelser fortsätter att gälla tills något annat överenskoms.

Vid Alternativ KAP-KL behålls övriga pensionsförmåner inom KAP-KL oförändrade eller följer kommunens pensionspolicy. Premien för alternativ KAP-KL motsvarar den som kommunen skulle ha betalat för den förmånsbestämda ålderspensionen. Anställd som valt att omfattas av alternativ KAP-KL kan inte återgå till ordinarie KAP-KL så länge anställningen i kommunen består.

Pensionsförmånen betalas in till och med månaden innan den anställde fyller 65 år. En överenskommelse kan göras mellan kommunen och den anställde att pensionsinbetalning ska fortsätta även efter att den anställde fyllt 65 år. Den

anställda får då göra en ansökan om detta till arbetsgivaren som ensidigt beslutar om villkoren i frågan. Möjligheten till förlängd pensionsinbetalning ska vara ett personalpolitiskt verktyg i syfte att behålla medarbetare som är betydelsefulla för verksamheten.

Annan pensionslösning än AKAP-KR

Möjlighet finns att, vid nyrekrytering, träffa överenskommelse med en arbetstagare som har en överenskommen fast kontant lön överstigande 83,5 procent av inkomstbasbeloppet, om att kvarstå i helt annan pensionslösning än AKAP-KR. Om sådan överenskommelse träffas gäller den så länge arbetstagaren är anställd och överenskommelsen ska anmälas till Pensionsnämnden.

Särskild avtalspension enligt överenskommelse (ÖK-SAP)

Särskild avtalspension enligt överenskommelse kan betalas ut på heltid eller deltid efter individuell överenskommelse mellan arbetsgivare och medarbetare. Särskild avtalspension är en möjlighet som beviljas restriktivt och efter individuell prövning med hänsyn tagen till förutsättningarna i verksamheten.

Med särskild avtalspension avses pension före 65 år. Särskild avtalspension är ett av flera alternativ som kommunen kan använda vid övertalighet, generationsväxling samt vid behov av åtgärder för att säkerställa framtida kompetensbehov. Avgång med särskild avtalspension kan påverka allmän pension, socialförsäkringar och avtalsförsäkringar. Kommunen utger inte någon kompensation för detta. Beslut om särskild avtalspension fattas i varje enskilt fall av kommunstyrelsens personalutskott med hänsyn till verksamheten och kommunens ekonomi.

Hel särskild avtalspension

Hel särskild avtalspension beviljas med återhållsamhet. I den mån kommunen finner det lämpligt att bevilja hel särskild avtalspension gäller nedanstående:

- Särskild avtalspension kan beviljas tillsvidareanställd som nått lägsta åldern för uttag av allmän pension och som i anslutning till avgången varit anställd inom kommunen under minst 10 år.
- Särskild avtalspension utbetalas med 65% av pensionsunderlaget (genomsnittslön) beräknat enligt KAP-KL:s respektive AKAP-KR:s bestämmelser.
- Särskild avtalspension utbetalas från den överenskomna avgångstidpunkten till och med månaden före 65-årsdagen.

- Den särskilda avtalspensionen upphör tidigare i det fall intjänad pensionsrätt 1997-12-31 och/eller förmånsbestämd ålderspension utbetalas från kommunen före 65 års ålder.
- Under tid med särskild avtalspension ska kommunen betala pensionsavgifter för avgiftsbestämd ålderspension.
- För anställd som omfattas av bestämmelserna om förmånsbestämd ålderspension i KAP-KL ska tiden från avgången intill månaden före 65-årsdagen tillgodoräknas som pensionsgrundande.
- Under tid med särskild avtalspension gäller skyddet avseende pension till efterlevande.
- Särskild avtalspension ska samordnas med 73,5% av eventuell annan förvärvsinkomst. Ett prisbasbelopp per år undantas dock från samordning.

Partiell särskild avtalspension

Partiell särskild avtalspension beviljas med återhållsamhet. I den mån kommunen finner det lämpligt att bevilja partiell särskild avtalspension gäller nedanstående:

- Särskild avtalspension kan beviljas tillsvidareanställd som nått lägsta åldern för uttag av allmän pension som i anslutning till avgången varit anställd inom kommunen under minst 10 år och vars anställning permanent omregleras till en lägre sysselsättningsgrad. Den lägsta tillåtna sysselsättningsgraden efter omregleringen ska vara minst 50 % av heltid.
- Partiell särskild avtalspension beviljas inte för anställd som uppbär partiell sjukersättning från Försäkringskassan.
- Partiell särskild avtalspension utbetalas med 65 % av pensionsunderlaget (genomsnittslön) beräknat enligt KAP-KL:s respektive AKAP-KR:s bestämmelser, beroende av vilket avtal individen tillhör, i den omfattning som motsvarar arbetstidsminskningen.
- Partiell särskild avtalspension utbetalas från den överenskomna tidpunkten till och med månaden innan den då den anställde fyller 65 år eller den tidigare månad då sysselsättningsgraden ändras, anställningen upphör eller då intjänad pensionsrätt 1997-12-31 och/eller förmånsbestämd ålderspension börjar utbetalas från kommunen.
- Under tid med rätt till särskild avtalspension ska kommunen också betala pensionsavgifter för avgiftsbestämd ålderspension avseende den del som motsvarar arbetstidsminskningen.
- För anställd som omfattas av bestämmelserna om förmånsbestämd ålderspension ska denna beräknas utifrån det pensionsunderlag som fastställts för den särskilda avtalspensionen.
- Motsvarande pensionsunderlag används också vid eventuell beräkning av pension till efterlevande.

- Särskild avtalspension ska samordnas med 73,5% av eventuell annan förvärvsinkomst. Ett prisbasbelopp per år undantas dock från samordning.

Se informationsmaterial gällande särskild avtalspension på kommunens intranät.

Pension till förtroendevalda

Heltids- och deltidspolitiker

Förtroendevalda på heltid samt förtroendevalda vars uppdragstid motsvarar minst 40 procent av heltid, vars uppdrag påbörjats innan valet 2014 omfattas av PBF (Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda).

Pension och avgångsersättning enligt PBF samordnas med eventuell förvärvsinkomst. Förvärvsinkomst motsvarande ett prisbasbelopp per år undantas dock från samordning.

De pensionsförmåner som ingår i PBF är följande:

- Ålderspension
- Sjukpension
- Visstidspension
- Avgångsersättning för förtroendevald yngre än 50 år
- Efterlevandepension till vuxen
- Kompletterande änkepension
- Barnpension
- Livränta

OPF-KL 18 (Omställningsstöd och Pension till förtroendevalda) tillämpas på förtroendevald som väljs för första gången i samband med valet 2014 och som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF eller andra omställnings- eller pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Bestämmelser om omställningsförmåner, sjukpension och familjeskydd gäller för förtroendevald som fullgör uppdrag hos kommunen på heltid eller deltid om minst 40 procent. Bestämmelser om ålderspension och efterlevandeskydd gäller för förtroendevald som fullgör uppdrag hos kommunen oavsett uppdragets omfattning. Det gäller således även fritidspolitiker som är nyvalda eller som har varit fritidspolitiker sedan tidigare om de inte omfattats av PBF eller PRF eller andra pensionsbestämmelser för förtroendevalda tidigare.

De pensions- och omställningsförmåner som ingår i OPF-KL är följande:

- Pensionsförmåner

- Avgiftsbestämd ålderspension
- Sjukpension
- Efterlevandeskydd
- Familjeskydd
- Omställningsförmåner
 - Aktiva omställningsinsatser
 - Ekonomiskt omställningsstöd
 - Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Förtroendevalda med uppdrag under 40 % av heltid

Förtroendevalda med uppdrag under 40 % av heltid har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån. När man betalar ut ersättning för förlorad arbetsinkomst eller tjänstepensionsförmån är denna inte pensionsgrundande. Ersättningen utbetalas direkt till den förtroendevalde en gång per år. Den förtroendevalde ansvarar själv för eventuell placering av ersättningen i pensionsfond eller dylikt. Den årliga utbetalningen av förlorad pensionsförmån är 4,5 % av den sammanlagda ersättningen för förlorad arbetsförtjänst under året som den förtroendevalde fått för utförda förtroendeuppdrag under året.

Fritidspolitiker som bedriver egen näringsverksamhet och som kan styrka att pensionsförmån har förlorats, har rätt till ersättning med verifierat belopp. Ansökan om ersättning ska göras i samband med pensionering, dock senast inom två år från pensioneringstidpunkten.

Se Tillämpningsanvisningar avseende bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL) finns på kommunens intranät.

Information om pensioner

Enligt KAP-KL och AKAP-KR, ”Riktlinjer för arbetsgivarens informationsansvar” är arbetsgivaren ansvarig för att anställda informeras om de pensionsförmåner som tjänats in i anställningen. Kommunen uppfyller informationskravet genom att de anställda - via kommunens pensionsadministratör - får årlig information om de intjänade pensionsförmånerna. Pensionsinformationen är skriftlig och lämnas i form av en pensionsprognos.

Vad gäller information om den avgiftsbestämda ålderspensionen får respektive anställd också information från det försäkringsbolag som valts.

Kommunens anställda som ska välja försäkringsbolag för den avgiftsbestämda ålderspensionen, erhåller information och valblankett av kommunens pensionsvalsadministratör.

Utöver ovanstående erbjuder kommunen information enligt nedan. Informationerna genomförs antingen i egen regi eller med hjälp av extern partner.

Nyanställda

Kommunens nyanställda erhåller vid anställningens början ett valpaket som innehåller information om KAP-KL eller AKAP-KR inför val av placering av tjänstepension.

Informationsträffar

Kommunen genomför med viss regelbundenhet informationsträffar riktade till anställda.

Information om löneväxling

Kommunen tillhandahåller skriftlig och muntlig information (om så önskas) om möjligheten att löneväxla till extra tjänstepension.

Pensionsavgång

Anställda som planerar att avgå med pension ska lämna skriftlig ansökan om detta till närmaste chef senast tre månader före planerad pensionsavgång.

I god tid innan pensionsavgången informeras den anställde skriftligen om pensionsbeloppets storlek. För begäran om utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension och information om pensionsförmånens storlek, ska den anställde vända sig till det försäkringsbolag som valts.

Uppdatering

Riktlinjer för pension ska uppdateras vid behov som föranletts av större förändringar i lagar och kollektivavtal som påverkar pensionsområdet.